3. Черевко Г.В. Інтелектуальна власність: навч. посіб. К.: Знання, 2008, 412с.

4. Вачевський М.В. Соціально-економічні аспекти використання інтелектуальної власності в сучасних умовах. Теорія і практика: навч. посіб. К.: Центр навч. літ., 2004, 376 с.

Віта Країло
магістр спеціальності «Економіка»,
krailovita1@gmail.com
Галина Зелінська
д.е.н., професор, професор кафедри прикладної економіки
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ПРОБЛЕМА ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Анотація. Досліджено теоретичні та організаційні аспекти захисту інтелектуальної власності в мережі Інтернет у науковій літературі.

Abstract. Theoretical and organizational aspects of intellectual property protection on the Internet in the scientific literature have been studied.

В сучасному світі, де бізнес часто переходить в інформаційну площину для охоплення більшої частини ринку, актуальною стає проблема захисту інтелектуальної власності, яка тепер є в публічному доступі. Користувачі отримали можливість поширювати в мережі велику кількість різноманітної інформації, в тому числі об’єкти, які охороняються авторським правом. Такі дії можуть свідомо чи несвідомо зашкодити автору цієї інтелектуальної власності. Тому важливо знати правила, які допоможуть захиститися від шкідливих дій для бізнесу.

Аналіз чинного законодавства у сфері інтелектуальної власності дає підстави констатувати його обмеженість, зокрема, у питанні регулювання та захисту авторського права і суміжних прав, незважаючи на те, що більшою мірою воно відповідає міжнародним стандартам (Конвенції про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 14.07.1967 р., Всесвітній (Женевській) Конвенції про авторське право від 06.09.1952 р. та ін.). [2]

Закони України, що регулюють використання та охорону інтелектуальної власності:

- Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів
- Про охорону прав на винаходи і корисні моделі
- Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав
- Про охорону прав на знаки для товарів і послуг
- Про правову охорону географічних зазначень
- Про авторське право і суміжні права
- Про охорону прав на промислові зразки

Основною проблемою при захисті інтелектуальної власності в мережі Інтернет є те, що дуже важко визначити автора. Найчастіше в мережі зустрічається поширення твору без попереднього погодження з його автором. При доведенні факту фальсифікації чи неправомірного розміщення такого матеріалу, автор може звернутися з вимогою видалити цю інформацію. Розміщують інформацію в мережі інтернет на площині, що називають веб-сайтом.

При веденні подібних судових справ дуже важко визначити розмір шкоди, яка була заподіяна особі, що створила відповідну інтелектуальну власність.

Відповідно до ст. 52 Закону України «Про авторське право і суміжні права», суб'єкти авторського права та (або) суміжних прав мають право подавати позови до суду про відшкодування моральної (немайнової) шкоди (п. «в» ч. 1 ст. 52 Закону) та позови до суду про відшкодування збитків (матеріальної шкоди), включаючи упущену вигоду, або стягнення доходу, отриманого порушником внаслідок порушення ним авторського права та (або) суміжних прав, або виплату компенсацій (п. «г» ч. 1 ст. 52 Закону). [2]

До найбільш поширених порушень авторських прав в мережі інтернет варто віднести, [3]: піратство, плагіат, дії, що можуть створити загрозу порушення авторського права, камкординг, кардшейрінг.

Якщо порушення авторських прав було доведено в судовому порядку, то суд може зобов'язати порушника, [3]:

- відшкодувати моральну шкоду, завдану порушенням авторського права і суміжних прав, з визначенням розміру відшкодування;

- відшкодувати збитки, завдані порушенням авторського права і (або) суміжних прав;

- стягнути із порушника авторського права і (або) суміжних прав доходу, отриманого внаслідок порушення;

- виплатити компенсацію, що визначається судом як паушальна сума на базі таких елементів, як подвоєна, а у разі умисного порушення - як потроєна сума винагороди або комісійні платежі, які були б сплачені, якби порушник звернувся із заявою про надання дозволу на використання оспорюваного авторського права або суміжних прав замість відшкодування збитків або стягнення доходу;

- виплатити штраф у розмірі 10 відсотків суми, присудженої судом на користь позивача;

- притягнути до адміністративної або кримінальної відповідальності.

9 червня 2021 року на Уряд схвалив законопроект «Про авторське право і суміжні права», який передбачає комплексне врегулювання відносин, що пов'язані з набуттям, охороною та захистом авторського права.

Документ спрямований на адаптацію законодавства України у сфері авторського права і суміжних прав до стандартів Європейського Союзу, повідомляє прес-служба Мінекономіки.

Зокрема, документом передбачені такі зміни, [1]:

• полегшення процедури вилучення нелегального контенту з мережі Інтернет;

• передбачення автоматичного набуття роботодавцями і замовниками прав на комп'ютерні програми і бази даних, створені як службові твори або в рамках виконання договорів замовлення;

• розширення випадків вільного використання об'єктів авторського права і суміжних прав в інтересах суспільства;

• отримання права на порядок укладання ліцензійних договорів на основі публічної пропозиції;

• посилення захисту неоригінальних баз даних, об'єктів, створених за допомогою штучного інтелекту, традиційних виражень культури.

Покращення законопроекту приведе до зближення законодавства України до стандартів ЄС.

Варто зазначити, що для зменшення фактів крадіжки інтелектуальних прав, необхідно висвітлювати в засобах масової інформації судові справи, які порушуються за інформаційні злочини. Це допоможе проінформувати більше людей про наявність відповідальності за злочини такого характеру. Оскільки незнання закону не звільняє від відповідальності за його порушення.

Література

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України за станом на 5 січня. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text (дата звернення 20.05. 2022)

2. Літавський Т. Теоретичні особливості захисту інтелектуальної власності в мережі Інтернет: національний підхід. *Юридична газета online*. 2022. №12 (718). URL: https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/zahist-iv-u-merezhi-internet-yak-ce-teoretichno-mae-pracyuvati.html (дата звернення 22.05. 2022)

3. Нікулеско Д. Захист авторських прав в інтернеті. URL: https://biz.ligazakon.net/analitycs/210144_zakhist-avtorskikh-prav-v-nternet (дата звернення 20.05.2022)

UDC: 159.96

Dmytro Larin
PhD., Associate Professor of Pedagogy and Psychology,
Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman,
larin-89@ukr.net

PREVENTION OF ECONOMIC DEVIATIONS AS A FACTOR OF STAGNATION OF THE ECONOMY

Abstract. The issue of economic deviations as a psychological problem of behavioral disorders is raised in the article. The country's development depends on many factors that affect the economic well-being of the individual. The stagnation of the economy is the result of deviant behavior due to corruption, dishonesty, shadow mechanisms. Learning socially accepted behaviors is essential for the economic sector as a whole.

Economic deviations as a phenomenon of social psychology reveals the peculiarities of behavior that deviates from the norm. The individual in the system of economic relations not only